

Veljekset Ivan, Andrei ja Vladimir Kudrjavzew

Keitä olivat veljekset Ivan (1904–1995), Andrei (1901–1985) ja Vladimir (1896–1976) Kudrjavzew, joiden nimeä kantava rahasto jakaa vuosittain apurahoja venäläisen kulttuuriperinnön ja ortodoksisuuden opiskeluun ja tutkimukseen Suomessa?

Veljistä nuorimman Ivan Kudrjavzewin kuoltua perustettiin hänen toivomuksestaan vuonna 1997 Venäläinen Hyväntekeväisyysyhdistys Suomessa ry:n (VHY) yhteyteen kolmen Suomessa asuneen veljen muistoksi rahasto, joka kunnioittaa koko Kudrjavzewien rakentajasuvun perintöä. Veljeksillä ei ollut jälkeläisiä. Sen sijaan apurahan saajat saavat mahdollisuuden jatkaa heidän aloittamaansa tärkeää henkistä rakennustyötä venäläisen ja ortodoksisen kulttuuriperinnön edistämiseksi Suomessa.

Rakentajasuku

Kudrjavzewit olivat monessa polvessa rakentajia – kirvesmiehiä, urakoitsijoita, insinöörejä ja arkkitehteja. Veljesten isä Nikolai (1856–1941) ja setä Sergei olivat arkkitehteja. Isoisän isä Andrei (1768–1865) oli osallistunut Pietarissa kuuluisan Kazanin Jumalanäidin katedraalin rakentamiseen. Isoisä Galaktion (1802–1867) taas oli perustanut 1800-luvun alussa rakennusurakointitoimiston Lappeenrantaan. Urakoinnin myötä Kudrjavzewit saivat Suomen kansalaisoikeudet, millä seikalla tuli olemaan ratkaiseva merkitys perheen myöhemmälle kohtalolle.

Pietarissa rakennusalaa opiskelleeseen sisaruskatraaseen kuuluivat Vladimirin, Andrein ja Ivanin lisäksi veli Mihail (1898–1981) ja sisar Eugenia (1899–1956). Heidän opintonsa ajoittuivat vallankumoukseen ja Neuvosto-Venäjän alkuvuosien kipuiluun, mikä hankaloitti opiskelua: korkeakouluja suljettiin, uusia avattiin ja opintopolku katkeili. Erityisesti ulkomaan kansalaisten ja ”entisten tilanomistajien” jälkeläisten opiskelu vaikeutui. Monien koettelemusten jälkeen kaikkien onnistui kuitenkin saada rakennusalan tutkinto ja valmistua ammattiin.

Vuonna 1928 Leningradin Taideakatemiasta arkkitehdiksi valmistunut Ivan, josta myöhemmin tuli Venäläisen Hyväntekeväisyysyhdistyksen kantava voima, ehti harjoittaa ammattiaan Neuvostoliitossa yhdeksän vuotta. Hän osallistui kaupungin rakennusprojekteihin ja suoritti jatko-opintoja. Vuosina 1930–35 hän sai johtaakseen alansa oppituolin vasta avatussa Arkkitehti-instituutissa.

Uudessa kotimaassa

1930-luvulla Stalinin noustua valtaan ulkomaiden kansalaiset määrättiin karkotettaviksi Neuvostoliitosta. Näiden joukossa olivat Kudrjavzewit, jotka isoisälle aikanaan myönnetyn kansalaisoikeuden perusteella passitettiin Suomeen. Vain perheellinen Mihail joutui jäämään Neuvostoliittoon. Karkotus Suomeen kesällä 1938, minne osa perheestä oli jo ehtinyt asettua, mullisti kertaheitolla Ivan Kudrjavzewin elämän.

Uudessa kotimaassa uutta oli kaikki, niin maa kuin sen kieli, kulttuuri ja yhteiskunta. Aluksi veljekset elättivät perhettä tehden raskasta ruumiillista työtä rakennuksilla,

kaapelitehtaalla ja telakalla. Mutta jo 1939 sai Ivan paremmin koulutustaan vastaavaa työtä Paul Bomanin huonekaluyrityksestä.

Saman vuoden lopulla syttyi sota. Ivan ja Andrei kutsuttiin armeijaan, missä he palvelivat ruotsinkielisissä joukoissa sekä talvi- että jatkosodassa. Insinööriveli Vladimir oli ainoana maallikkona evakuoimassa Laatokan Valamon luostarin viimeistä irtaimistoa. Ivan taas auttoi välirauhan aikana evakuoimaan Helenan lasten- ja vanhainkodin asukkeja Tuusulaan. Siitä sai alkunsa hänen pitkäkestoinen yhteiskunnallinen vapaaehtoistoimintansa VHY:ssä.

Sodan päätyttyä Ivan jatkoi työtä Paul Bomanin yrityksessä, jonka toimitusjohtaja hänestä tuli vuonna 1962. Eläkkeelle hän jäi 75-vuotiaana vuonna 1979. Andrei puolestaan osallistui insinöörinä pääkaupunkiseudun ortodoksikirkkojen uudis- ja laajennusrakennustöihin. Myöhemmin hänet vihittiin papiksi ja hän toimi Pokrovan seurakunnan kirkkoherrana vuosina 1981–1985.

Yhteiskunnallinen toiminta

Ivan Kudrjavzewin 1940-luvulla työn ohessa alkanut kansalaistoiminta VHY:ssä kesti 18 aktiivista vuotta hallituksen jäsenenä ja puheenjohtajana. Hänen toimestaan ja johdollaan tehtiin kauaskantoisia ratkaisuja ja huomattavia parannuksia, mm. vuodesta 1914 korjausta odottaneen, nykyisen Hämeentie 55:n päärakennuksen tilat muutettiin vähitellen vanhainkodin tarpeisiin soveltuviksi. Hän myös laati puuttuneet arkkitehtipiirustukset koko rakennuksesta. Vuonna 1970 hänen periksiantamattomuutensa ja arkistotutkimustensa ansiosta Hämeentien tontin omistusoikeus kirjattiin pitkällisen oikeusprosessin jälkeen vihdoinkin VHY:lle. Omistusoikeus mahdollisti sen, että vuonna 1988 tontille nousi hänen suunnittelemansa vanhainkodin uudisrakennus.

Kudrjavzewin puheenjohtajakaudella rakennettiin myös VHY:n vakaa taloudellinen perusta. Harkitsevuus ja kaukonäköisyys talousasioiden hoidossa ja yhteen hiileen puhaltaminen leimasi yleisemminkin Kudrjavzewien toimintaa. Kuvaavaa on, että Suomeen tyhjin käsin emigroituneet sisarukset taisivat yhden sukupolven aikana kasvattaa omalla työllä varallisuutta niin, että siitä jäi muistorahasto tuleville sukupolville.

Kulttuuriperintö

Kudrjavzewien rakentajasuvun erikoisalaa olivat olleet itäinen ortodoksinen kirkonrakennusperinne ja sen myötä ortodoksinen kirkkotaide – niin fyysiset temppelit, niiden sisustus ja sakraaliesineistö kuin myös se uskonnollinen symboliikka, joka rakennuksiin ja esineisiin liittyi. Ivan Kudrjavzewissa tämä perinne jatkui laaja-alaisena osaamisena, jonka hän jätti Suomeen.

Arkkitehti Kudrjavzew tunsu syvästi Bysantin ja Venäjän kulttuurihistoriaa ja rakennustaidetta, oli laajasti sivistynyt, jatkuvasti kiinnostunut uusista asioista. Kotoutuessaan Suomeen hän näki ammattinsa puolesta uuden kotimaansa

ainutkertaisen luonnon ts. elävän rakennusympäristön, tutustui maan pinnanmuodostukseen, floraan ja faunaan, jotka pyhäkköä ympäröivät. Elävän suomalaisen luonnon keskellä seisovat myös hänen suunnittelemansa Kristuksen kirkastumisen muistolle pyhitetty kirkko Valamon luostarissa Heinävedellä, Profeetta Elian kirkko Helsingin ortodoksisella hautausmaalla sekä Pyhän Kasilaisen Jumalanäidin kirkko Järvenpäässä.

Aiheesta lisää:

Baschmakoff Natalia. *Ivan Kudrajovzew, kirkonrakentaja ja yhteiskunnallinen vaikuttaja*. s. 229–239 teoksessa *Ihmiseltä ihmiselle*. Venäläinen Hyväntekeväisyysyhdistys Suomessa ry. Oriveden kirjapaino 2015.

Kudrjavzew I.N. *Listki iz semeinoi hroniki Kudrajotsevyh*. *Studia Slavica Finlandensia*. Tomus XIII. Toim. Natalia Baschmakoff et al., 184–235.